

Зюскінд Патрік

Біографія

ПАТРІК ЗЮСКІНД

(народився 1949)

Патрік Зюскінд народився 26 березня 1949 року в Амбасі біля Штарнберзького озера в Німеччині. Був другим сином відомого публіциста Вільгельма Еммануеля Зюскінда. Дитинство майбутнього письменника минало у баварському містечку Холцхаузен, де спочатку він відвідував сільську школу, а потім гімназію. По закінченні школи й альтернативної служби в армії Зюскінд почав вивчати історію в Мюнхені й заробляв гроші будь-якою роботою, що траплялась йому (працював у патентному відділі фірми "Сіменс", тапером у танцзалі, тренером з настільного тенісу).

Протягом 1974 року Зюскінд відвідував лекції "Aix-En-Provence" й удосконалював свої знання з французької мови, літератури й культури. Після цього він заробляв собі на життя написанням сценаріїв. Разом з режисером Гельмутом Дітлем було написано сценарії до двох успішних телевізійних фільмів "Кір Рояль і Монако Франц" і "Россіні, або Питання хто з ким спав".

Перший успіх на театральній сцені прийшов з написанням "Контрабаса" (1980). Через п'ять років (1985) з романом "Парфумер" (що вийшов у видавництві "Діоген") до Зюскінда приходить світова слава. Після виходу роману "Парфумер. Історія одного вбивці", що був перекладений 33 мовами й більше восьми років тримався в списку бестселерів, ім'я Патріка Зюскінда стало культовим.

Написанню передувала кропітка підготовча робота: автор об'їхав місця дії майбутнього роману, досить довгий час вникав у секрети парфумерії на фірмі "Фрагонард", і, нарешті, вивчав велику кількість літературних і культурологічних джерел, які він щедро використав у романі.

Услід за феноменальним успіхом роману "Парфумер" з'являються нові, не менш значні книги "Голубка. Три історії і одне спостереження" (1987) і "Історія пана Зоммера" (1991). Поступово Патрік Зюскінд стає відомим драматургом, прозаїком та автором сценаріїв. Його антигерої мають одну спільну рису, а саме: складнощі в життєвому пошуку й у спілкуванні з іншими людьми. Вони "особливі", себто від небезпечного світу воліють ховатися в маленьких кімнатах.

Зюскінд мав не тільки природний нахил до літературної творчості, але й генетичну схильність: його батько був знайомий з родиною Томаса Манна, писав літературні тексти й працював у різних газетах, останньою була "Sueddeutsche Zeitung". Крім того, батько Патріка Зюскінда вів добропорядний спосіб життя і був відомий своєю гостинністю та своїми "чайними вечорами", на яких малий Патрік, розважаючи гостей, мав демонструвати своє вміння грати на піаніно.

Взагалі, музична освіта відіграла, очевидно, неабияку роль у розвитку хлопчика, але залишила й травмуючі спогади. Не лише твір-монолог "Контрабас", а й

автобіографічна "Історія пана Зоммера" є прикладом подібного щемкого досвіду в його житті. Якщо П. Зюскінд у своїх творах знову й знову повертається до теми мистецтва, становлення генія і його катастрофи, то виникає припущення, що так само як його ранній досвід невдач у мистецтві, так і протест проти батька знайшли своє відбиття в його книгах. Коли Зюскінд в "Історії пана Зоммера" через свого головного героя вимовляє знамените "Та облиште ж ви мене, нарешті, у спокої!", стає ясно, що це говорить так само палко й самим автором. Зюскінд охарактеризував своє письменство як відмову від "нещадного примусу до глибини", чого вимагала літературна критика. Щодо свого найуспішнішого роману "Парфумер" Зюскінд також продемонстрував своє ставлення. "Написати такий роман жахливо. Я не думаю, що зроблю це ще раз",— зізнався він у 1985 році. Його скромність і потайність мають свої принципи.

Співробітники видавництва, що випустило книгу "Голубка. Три історії і одне спостереження", дійшли висновку, що автор — тонкий психолог, котрий наділений тонким гумором. Патрік Зюскінд у своїх творах малює ситуації, які не могли б статися з пересічними людьми: старий боїться голуба, тому не може піти додому, й все його налагоджене життя руйнується; людина, яка вважає себе вченим, пише передсмертну записку, у якій говорить про кінець світу, що настає з остаточним закриттям стулок мушлі над світом... Цей твір спрямований на розкриття складностей людської душі. А можливо, просто історії хворих людей. Більшість героїв Зюскінда — люди з відхиленнями від загальноприйнятої норми, чи це розумова неповноцінність чи фізична вада.

В особистому житті Патрік Зюскінд дуже своєрідна людина. Він дуже сором'язливий, ніколи не дає інтерв'ю, зовсім закрита людина. Отже, "Контрабас" написаний ним "із себе самого".

Цим не вичерпується "оригінальність" письменника: він дотримується відлюдного способу життя, живе то в Німеччині (Мюнхен, Штутгарт), то у Франції, переважно в Мансардані, а нині постійно проживає в Кельні.

Через свій потаємний стиль життя, постійні відхилення пропозицій інтерв'ю й офіційних заяв щодо його творчості в літературному процесі преса називає його "Фантомом німецької розважальної літератури".

"Парфумер"

Роман "Парфумер" зробив Зюскінда в 1985 році одним з найвідоміших і найуспішніших письменників сучасної німецької літератури. Роман і на сьогодні залишається однією з найбільш популярних книжок серед читачів Європи й Північної Америки. Патрік Зюскінд належить до числа найбільш знакових постатей кінця ХХ століття. Правда, нерідко його називають автором лише одного твору — "Парфумер" (перекладений більше ніж 33 мовами світу) залишається у списку бестселерів кілька років.

"У вісімнадцятому сторіччі у Франції жила людина, яка належала до найгеніальніших і найогидніших постатей цієї епохи". Так починається роман-притча

"Парфумер" німецького письменника Патріка Зюскінда. У книги є підзаголовок — "Історія одного вбивці". Однак книга виходить за рамки легенди, історичного детектива або психологічної драми. "Парфумера" можна порівняти з визнаним шедевром "Ім'я Рози" Умберто Еко. Хоча обсяг роману Зюскінда невеликий, а його інтрига не так заплутана, він такий же геніальний і так само тримає читача в напрузі.

Зюскінд узявся довести, що геній і злочин — речі сумісні. Він підводить читача до думки про те, що сила генія може бути творчою або руйнівною залежно від того, що супроводжує його — любов чи ненависть. Якщо геній обирає шлях зла, безмірна сила його таланту знищує його самого й не залишає нічого корисного для світу. Тому історія й не зберігає імен таких людей.

В Україні та Росії письменник і драматург Патрік Зюскінд відомий порівняно недавно. Зате ми за короткий час познайомилися відразу з усією його творчістю. У Москві в постановці театру Костянтина Райкіна "Сатирикон" побачила світ п'єса Зюскінда "Контрабас", і вийшли відразу кілька його романів, перекладених з німецької мови. І хоча в театрах європейських столиць часто ставлять його п'єси, а книги розійшлися по багатьох країнах, "Парфумер" все-таки вважається найбільш популярним твором письменника.

Саме завдяки романові "Парфумер" творчість Патріка Зюскінда протягом останнього десятиліття захопила всю Європу й навіть Америку, а самого автора визнали класиком вже при житті. Його книги із захватом прийняли навіть французи, які традиційно дуже холодно ставляться до літературних пошуків своїх сусідів. "Міжнародні видавничі товариства шалено закохалися в цей роман, що просто-таки пахне успіхом", — писала паризька "Liberation". Французи вибачили авторові навіть той факт, що він оселив свого лиходія у Франції й що всі герої цього роману вкрай несимпатичні.

Сюжет нагадує легенду або виписки з історичної хроніки. Завдяки щасливому випадку головний герой Батіст Гренуй не був убитий матір'ю-старчихою при народженні. Він виріс без любові й дбання в годувальниці, з дитинства працював як віл і довгий час його єдиним прагненням було вижити на біологічному рівні.

"Гренуй" у перекладі з французької означає "жаба". Герой і схожий на відразливу істоту в людській подобі — жорстокий, спритний, він володіє неймовірним для людини нюхом. Як жаба, він — "холоднокровний", але відчуває тепло живої плоті. Як тварина, він вбиває не з ненависті чи заздрощів, а для того, щоб вижити.

Є небагато книг, яким вдається змінити спосіб життя своїх читачів. Познайомившись із "Парфумером", навіть найзавзятіші ненависники парфумів та одеколонів зазвичай стали відвідувачами парфумерних салонів, щоб ретельно перенюхати десяток-інший флакончиків. А якщо закласти між сторінками роману смужки паперу, просочені різними елітними парфумами, — то ви ще глибше зануритеся в атмосферу цієї дивовижної киши.

Зюскінд відкриває нам таємницю людських стосунків. Запах, вважає автор, впливає на нашу підсвідомість і викликає в нас ті або інші почуття, хоча ми навіть не

здогадуємося про їх джерело.

Саме таке відкриття робить Гренуй і вчиться відтворювати будь-які аромати, а потім і почуття. Відкриття Гренуя приводить до катастрофічних наслідків. Один з них полягає в тому, що герой не залишає нам чудотворного рецепта: ми приречені здогадуватись про його склад і самостійно шукати цей божественний запах любові...

ОСНОВНІ ТВОРИ:

"Контрабас" (1980), "Парфумер. Історія одного вбивці" (1985), "Голубка. Три історії і одне спостереження" (1987), "Історія пана Зоммера" (1991).

ЛІТЕРАТУРА: 1. Маркин А. Немецкая литература XX века // Энциклопедия для детей: В 35 т.— М., 2001.— Т. 15. Всемирн. лит. Ч. 2. XIX и XX.— С. 454-457.; 2. Немецкая литература после 1945 года // Зарубежная литература XX века / Под ред. В.М.Толмачева.— М., 2003.-С. 503-535.